

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ד חשוון תשפ"א | דף היומי בבלי: עירובין צד | דף הכולל: שבת קה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף י"א.
מוסר: אהבת חסד - פרק י"ז עד 'ובהכי גיחא'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער האכזריות

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מי הבריח את הנגיף מירושלים? - סיפור היסטורי מרתק | הביולוג הנודע גילה את החיסון האמיתי והשאיר צוואה מפתיעה | מה היה קורה לולא המנהג לקרוא לילדים לענות אמון? - עדיף שלא תדמינו... | "הילדים קרעו את הבד, הקב"ה החזיר לנו אותנו" | 2016

הסיפור היומי

מרוזב בכי ומרירות וחולשת הצום, נשמט ראשו של רבי הלל ריבלין בתשישות, וישכב ויירדם. והנה בחלומו רואה הוא דמות מאירה כשמש, איש עטור שיבה, זקן צחור כשלג יורד על חזהו ופניו כמלאך האלוקים...

"הקול קול יעקב" - הרב יאיר וינשטוק מספר על מאורע מופלא שהתרחש בימי המגפה בירושלים בשנת תקע"ט, אשר הינו בעל משמעות אקטואלית גם לימינו אנו

ירושלים העתיקה, תקע"ט.
הסמטאות הצרות והצפופות היו מלאות אדם כמו כל בוקר בשעה הזו, בירושלים העתיקה לפני 091 שנה. פקידים טורקיים חובשי תרבושים אדומים טיילו בנחת בין החנויות הצרות והכוכים החשוכים וסקרו בעין עצלה את הסחורה המוצעת למכירה. מעט סדקית, מטפחות צבעוניות וכאפיות בגווני ורוד שחור. מוכר הפחמים ישב ברגלים משוכלות בפתח חנותו ומצץ את הנרגילה שלו בשלווה. שני חצאי שפמו העבות והצהבהב מטבך התרוממו זה לקראת זה עם כל שאיפה ונשיפה כשתי תולעים שמנות. מאחוריו, במעמקי חנותו הקטנה היתה ערמת פחמים נשענת על הקיר השחור ומטפסת עד לגובהו של אדם גוף. ימי החורף והביקוש המוגבר לפחמים חלפו, ובימות הקיץ לא נמצא להם שימוש אלא רק לגיהוץ ולהסקת דוודי המים במרחצאות הציבוריים.

ישמעאלים לבושים בתלבושתם הערבית המסורתית טיילו בכל מקום. גלימת בד שחורה קלה עוטה על גופם מלמעלה ולרגליהם מכנסי בד לבנים ורחבים כשק. רובם היו יחפים, וכפות הרגליים שפיתחו עור עבה וגס לא חשו בלחצם של אבני המרצפת ואפילו לא בדקירתם של אבני חצץ קטנות. ילדים קטנים התרוצצו בין רגליהם של העוברים והשבים, רדפו בצהלה אחרי חמור אפור שצעד עמוס משאות, והתקהלו ליד טסי הנחושת עמוסי הבקלאווה והסוכריות המתוקות. המוני זבובים ויתושים התעופפו ליד מוצרי המזון המזוהמים וטיילו באין מפריע ברגליים שדרכו לפני כן בתעלות הביבין...
הנה כי כן, ירושלים היתה עיר חסרת כל היגינה וסניטציה מינימלית, ולא יפלא אם מדי פעם פרצו בה מגיפות לרוב. שיעור התחלואה ותמותת התינוקות (ומבוגרים) באותן שנים בירושלים היה מהגבוהים בעולם. סבון היה בקושי לכביסה. המים במשורה,

ורחיצת ידיים בחומרי ניקוי - מושג שטרם הומצא. אך מכל המגיפות הקשות ומטילות האימה שירדו על ירושלים, היתה המגיפה של שנת תקע"ט הגרועה שבכולן. לפתע פתאום פרצה המגיפה ואפילו שם לא ניתן לה. לא ידעו מה פשרה וכיצד ניתן להתגונן מפניה. היא היתה קטלנית ומדבקת באופן קיצוני, ומי שדבק בו נגיפי המחלה לא זכה להישאר בחיים. המגפה השתוללה בירושלים בכל חומרתה וקטלה מאות אנשים נשים וטף ללא אבחנה. יהודים, ישמעאלים, ונוצרים. אך הכל שמו לבם לתופעה הפלאית כי בקרב היהודים, אחוז התמותה והתחלואה קטן לאין שיעור מאשר בין האוכלוסיה הלא יהודית. ואין לדעת אם נבע הדבר מתודעת הניקיון שרווחה בקרב האוכלוסיה היהודית למרות התנאים הקשים והאמצעים הדלים שעמדו לרשותם, או שמא זכו להגנה שמימית בגלל קדושתם וטהרתם.

בהלה גדולה ירדה על פרנסיה הישמעאלים של ירושלים. מנהיגי הציבור הערבי נועדו ביניהם לשיבת חירום, לנוכח המצב הקשה, במטה השלטון הטורקי השולט בירושלים. "המחלה תקטול את כל העיר", פתח הפחה בקול רווי חשש, "אח מדביק אח ואבא מדביק את בנו. שכן נדבק משכן וסבתא מנכדה". "עלינו לשים קץ לדבר", הצטרף אליו הקאדי הראשי.

"וכיצד?" שאל קצין צבא בכיר, "והרי המגיפה מקננת בתוכנו?" "היא נובעת מתוך הסחי והמאוס שבסמטאות המעופשות", טען הפחה. "הרחובות מזוהמים. שלוליות מלאות מים עכורים נקווים בכל חצר. התושבים אינם מסלקים את מקור הביאוש ומגפת הדבר מתפשטת מן הלכלוך, כידוע". "ומה עושים?" שאל שיח' בא בימים.

"עלינו לעזוב את העיר" רעם קולו של הפחה. "לברוח מיד ולא לתר מתוך הסמטאות המזוהמות. אין לנו שום אפשרות להתמודד עם כל כך הרבה לכלוך ואשפה, ועל כן נעזוב את העיר לכמה שבועות עד שיתייבשו השלוליות המזוהמות ותעלות הביבין. החמה תזרח על מקור המים הרעים ותחטא את הזוהמה והרפש. אנחנו נברח ונחסה בינתיים במקום אחר ורענו, טהור ובריא, ושם נחנה עד שתדעך המחלה".

וכך היה. תושבי ירושלים כולה, אנשים נשים וטף קמו ביום אחד וברחו מתוך העיר הנגועה. ואמנם, אין אפילו צל של דמיון בין ירושלים רבתי של ימינו אלה, על גודלה העצום ומספר תושביה המגיע למאות אלפים לבין ירושלים העתיקה של שנת תקע"ט, אז היתה זו רק העיר העתיקה ותו לא, ומספר התושבים, היהודים והנכרים גם יחד, לא היה אלא כמה אלפים, ולמרבה הגיע עד לרבעה אחת - אך עם זאת, המחזה של העיר המתרוקנת מכל תושביה היה מדכא כל לב. מן החומות יצאו גברים ונשים, זקנים וצעירים, מעולל ויונק ועד איש שיבה. כל משפחה ארזה בחפזון צרור מיטלטלין של דברים נחוצים, העמיסו הכל על חמורים וגמלים, סוסים ופרדות ויצאו בחופזה רבה מן העיר המנוגעת. אחוזי אימה ופחד היו ולא התמהמהו אפילו שעה קלה.

באותו יום לא ניכר שום הבדל בין נגיד ושוע לבין דלת העם, ובין בני המעמדות הגבוהים לפשוטי 'עמך'. השוטרים והגנבים, הטובים והרעים כולם עזבו ביחד את ביתם ונסו על נפשם בטרם תכה אותם המגפה. וכל המחנה העצום הזה של הנמלטים, שהיה מורכב מבני כל הדתות, שם את פניו לסביבות קבר שמואל הנביא. היהודים התמקמו במתחם קבר שמואל הנביא, בעוד הערבים והנוצרים מחפשים להם מקום מפלט לא הרחק, בשטחי הכפר "בית איכסא".

למזלם הרב היו אלה כאמור ימי הקיץ, ימים בהירים עם מזג אויר נוח, ללא עננים מאיימים ממעל וגשמי זעף היורדים הישר על מחנה ענק של פליטים השוכנים באוהלי בד עלובים. ישבו המוני הגולים בין הכפרים, קנו את מזונם וכל צרכיהם אצל יושבי הכפרים שמסביב והמתינו באפס מעש עד יעבור זעם המגיפה.

עם רדת ליל, כאשר איש לא הבחין במעשיו קם רבי הלל ריבלין ממקומו והחל צועד לעבר העיר העתיקה. מאז הגיע רבי הלל ריבלין מעירו שקלוב שבליטא לפני עשר שנים, בשנת תקס"ט, עמד בראש הישוב היהודי בירושלים. רבי הלל משקלוב היה גדול בתורה ומורה הוראה מובהק, מתלמידי החשובים של הגר"א מוילנא. בשנת תקס"ט כאמור, עלה לארץ ישראל בראש שיירה של תלמידי הגר"א הנקראים "פרושים". חלק מהעולים ארצה השתכן בעיר הקודש צפת וחלק בירושלים.

רבי הלל הגיע לירושלים ומכוח אישיותו הדינאמית והתוססת לא ישב בירושלים אפילו יום אחד באפס מעשה. מיד בהגיעו לירושלים החל לשכור ולרכוש דירות וחצרות מידי בעליהם הערבים, ולשכן בהם את בני הישוב היהודי שהיו באותם ימים ציבור מועט. בד בבד עם זאת היה עסוק יומם וליל בייסוד מוסדות של תלמודי תורה וחברה לטיפול בחולים. ויחד עם כל פעילותו הנמרצת מצא זמן לשבת שעות רבות ביום וללמוד, והוכר בעיר כמורה הוראה שמפסקיו לא זזו.

חוץ מכל עיסוקיו, ונוסף להם, הקפיד רבי הלל משקלוב לבוא מדי לילה לכותל המערבי, ולערוך שם תיקון חצות בבכיה מרה על שריפת בית אלוקיני, כאילו ברגע זה חרב בית המקדש מול עיניו. וגם בלילה הזה לא חשב רבי הלל לבטל את מנהגו הקבוע. והוא החל צועד לעבר ירושלים, בחושך העבות, כאשר רק פנס רוח "לאמטערנע" מאיר את דרכו באור קלוש, למען לא יינגפו רגליו בבורות ובפחתים ולא יתנפלו עליו תנים ושועלים. קשה היתה עליו הדרך כיון שהיה שרוי בצום זה יותר מיממה. מאז הודיעוהו ראשי השלטון הערבים כי עליו לדאוג לפינוי מוחלט של כל הציבור היהודי, קיבל עליו תענית. לבו אמר לו כי אין זה דבר של מה בכך, ואם העיר מקיאה את כל יושביה, יש לצום ולהתפלל לה' שיכפר עוון ויעביר את רוע הגזירה. לקראת חצות לילה עמדו רגליו בשערי העיר. לבו הזדעזע מול המראה. העיר שהיתה הומה מאדם הפכה באחת לעיר רפאים. שקטה ושוממת כמו בית הקברות במעלה הר הזיתים

עמהם, הלא הוא דכתיב עולליה הלכו שבי לפני צר, מיד ויצא
מבת ציון כל הדרה".
הקץ רבי הלל משנתו ותתפעם רוחו על דברי רבו הקדוש.
והדברים צלצלו באוזניו שעה ארוכה. כל חושיו אמרו לו כי חלום
אמת היה.

בלב קל הלך עתה חזרה את כל הדרך הארוכה, הגיע לפנות
בוקר לאתר קברו של שמואל הנביא, עורר את קהל הישנים
לתפילת ותיקין בציון הקדוש וסיפר להם את דבר החלום.
לאנשי ירושלים לא היה ספק בנאמנותו של רבי הלל, כפי
שלא הסתפקו אפילו לרגע קל במהימנותו של החלום עצמו.
האמן האמינו בלב שלם כי הגאון מוילנה אכן נגלה לתלמידו
החביב כדי להעיר למוסר אוזנו לבל יבטלו את ילדי תלמודי
התורה בירושלים ממשנתם, שריח ניחוח של תורתם והבל פיהם
שאינן בו חטא עולה לפני המקום כקטורת הסמים.
מיד לאחר התפילה החלו מתארגנים לחזרה לירושלים. ארזו
את כל חפציהם ומטלטליהם והחלו פוסעים, איש צרורו על שכמו.
הישמעאלים השוכנים בכפר בית איכסא פקחו עיניהם והביטו
בהם כלא מאמינים.

"יהודים, להיכן אתם הולכים?"

"חוזרים הביתה". ענו בגאון.

"וואלה, אתם מג'וננים. הרי המגפה משתוללת בעיר".

הראו להם היהודים את הטף, אלו תינוקות של בית רבן ואמרו
בשלוה: "בשבילם אנו חוזרים. מובטחים אנו כי בזכות תורתם, לא
יקרה לנו שום אסון".

לאחר כמה שעות שבו כל יהודי ירושלים לבתיהם. ילדי
ה'חדרים' התייצבו עם מלמדיהם במקום לימודם, ומיד היה קול
לימוד התורה שב ומהדהד בקול נעים ברחובות ירושלים, כמימים
ימימה.

הערבים אכולי סקרנות היו, לדעת מה עלה בגורלם של
שכניהם היהודים, האם צלחה דרכם או שמא המגפה אוכלת
בהם. כיון ששמעו כי המגפה נעצרה ואין פרץ ואין יוצאת ואין
צווחה בעיר הקודש ולא נשאר עוד כל זכר מהמחלה, שבו גם
הישמעאלים באלפיהם לבתיהם, והחיים בירושלים העתיקה
חזרו למסלולם...

(מזכרונות משפחת טרייצקי, כפי שקבלו מזקנם הגאון הצדיק
רבי ישעיהו חשין זצ"ל, תלמידו של השרף מוהרי"ל מבריסק
זיע"א ששמע את הסיפור מפיו).

(מתוך גיליון 'אספקלריא')

הסמוך. נפש חיה לא נותרה בבתים, ואילו רצו הגנבים, היו יכולים
להתעשר בקלות, לפי שהבתים כולם היו פתוחים בפניהם, ללא
שומריהם ובעליהם. אלא שגם הגנבים כזכור, נטשו את העיר
מחמת המגפה...

צעד רבי הלל בין הבתים הנטושים והעיר שקטה ודוממת. רק
קול צעדי נשמע ברחוב. בלב מר הגיע לרחבה הקטנה של הכותל
המערבי, השתטח ארצה מלוא קומתו ומלבו הנסער והכאוב
התפרצה יללה מרה. אוי לנו שכך עלתה לנו, בית האלוקים נחרב
והעיר האבלה נותרה מבלי בניה. ואוי לו שכך עלתה לו לראות
את העיר השוממה מאין יושב, ומלאך המות מטייל בעיר ושוחר
לטרף. זכר הנספים במגפה, נפשות יקרות וטהורות, עלה על לבו
והגביר את בכיו עשרת מונים.

וכך שכב רבי הלל, פניו כבושות בקרקע ובכה בכיות מרות
וערך תיקון חצות מלבו הקרוע, עד שדומה היה עליו כי מלאכי
מרום מבכים יחד עמו את צערה של השכינה אשר מאז חרב הבית,
נותרה ללא בית דירה, ומלכו של עולם, אשר ברא את עולמו כדי
להשכיך את שכנתו בין דרי מטה דווקא, בוכה ומקונן "אוי לו לאב
שהגלה את בניו ואוי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם".

מרוב בכייה ומרירות וחולשת הצום נשמט ראשו בתשישות
על הארץ וישכב ויירדם. בחלומו רואה הוא דמות מאירה כשמש.
איש עטור שיבה עומד לפניו. זקן צחור כשלג יורד על חזהו ופניו
כמלאך האלוקים. והכיר רבי הלל בדמות הזו את תואר פניו של
רבו הגאון החסיד רבי אליהו מוילנא, אשר עודד תמיד את העלייה
וההתיישבות בארץ ישראל, והודות לו קם והיה הישוב הזה.

ניגש רבי הלל אל הגר"א ושפך את לבו לפניו על המגפה הקשה
אשר פרצה בעיר והפילה חללים רבים. אך הזקן לא נתנו להמשיך
בדבריו ואמר לו בחרי אף: "למה רוקנתם את העיר מיושביה? מי
נתן לכם רשות לבטל תורה מתינוקות של בית רבן? וכי קצרה יד
ה' מהושיע?! והמשיך הגאון ואמר לו בחלומו: "דע לך, כי קול
התורה המצפצף ועולה מבתי כנסיות ובתי מדרשות מפי תינוקות
שלא טעמו טעם חטא, כוחו גדול לבטל ולהסיר כל מיני מחלות
וצרות, ולקרוע את רוע הגזירות. למה השבתם תורה מפיהם של
תשב"ר ועזבתם את העיר בבהלה?"

רבי הלל רצה להצטדק בפני רבו הגאון ולספר כי הישמעאלים
הכריחו אותם, אך הגאון לא נתנו לדבר והמשיך: "לך כנס את כל
ילדי ירושלים בעיר הקודש, חיזרו מחר בבוקר אל העיר להגות
בתורה יומם ולילה בלי הפוגות. ישקף ה' וירא. יעלו אל כסא
כבודו קולות התורה וירחם ה' על עמו ועל עירו. וסימנך - הוסיף
ואמר הגאון - "ויצא מבת ציון כל הדרה, אלו תינוקות של בית
רבן" (איכה רבתי. פרשה א, "כיון שגלו תינוקות גלתה שכינה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

בעת שעבר במסדרון הצר על פני עמדת הברזים, הבחין הרבי ברבי ישראל, כשהוא סועד את לבו במזונות וכוס הקפה בידו. הוא בירכו לשלום, ובחיוך מלא אהבה פנה אליו בתוכחה...

גם במעשים פשוטים שבחיי היום יום, צריך לחשוב בכל דבר מהו רצון ה'

את לבו ניגש וקנה לעצמו את מזונו. חזר אפוא רבי ישראל עם ה'קנייה פורתא' שבידו אל בית המדרש, נכנס אל הקיתון הצר של ה'קאוע שטיבל' הקטן שבבית הכנסת, הכין 'כוס קפה' חם ומהביל, והחל סועד את לבו. בהיותו באמצע ארוחתו נפתחה לפתע דלת חדרו הסמוך של הרבי הקדוש, והרבי עשה את דרכו אל ביתו שלמעלה, בקומה השניה. בעברו במסדרון הצר על פני עמדת הברזים של נטילת הידים והמטבח הקטן, הבחין הצדיק ברבי ישראל, כשהוא סועד את לבו במזונות וכוס הקפה בידו.

הרבי ברכו לשלום, ובחיוך מלא אהבה פנה אליו בתוכחה: "אינני מבין! מדוע בחרת לצאת ידי חובה [יוצא זיין] במזונות? וכי למה ברא אותך השם יתברך בטבע של תחושת רעב? כדי שכשתצטרך לאכול תיקח מן הפת, ותקיים בה מצוות רבות, כגון: נטילת ידים כהלכתה וכו'. ואם ניתן לקיים מצוות רבות כל כך בסעודת הפת, למה לנו לוותר על רווח גדול כזה, ולהסתפק במזונות בעלמא?!"

כססיפר לי זאת הרב הצדיק רבי ישראל ע"ה אמר, שלמד מטיב עובדה זו הליכות חיים, כיצד צריך להכניס את הקדושה ועבודת השם גם בתוך החיים הגשמיים. ואף במעשים פשוטים שבחיי היום יום, צריך לחשוב ולחשוב בכל דבר מהו רצון ה', מה הדין והמצווה בכל דבר, וכיצד ניתן להעלות יותר נחת רוח לפני השם יתברך!

(מתוך 'טיב המעשיות', המאמר המלא יתפרסם אי"ה בגיליון 'לקראת שבת')

שח הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: סיפר לי הרב הצדיק הסופר הנודע בקדושתו רבי ישראל רוזנצוויג זצ"ל, הנקרא 'רבי ישראל סופר', מעיר הקודש ירושלים ת"ו, שהיה מחסידי המקורבים של הרבי מביאלא זצוק"ל:

כידוע, היה האדמו"ר מאריך בתפילותיו בהשתפכות הנפש. את תפילת השחר היה מתחיל מידי יום בבוקר מוקדם, ומסים בשעה מאוחרת לקראת הצהריים. הוא השקיע עמל רב בתפילותיו כשאגות ארי, ומאריך ככוונות רבות בכל הזכרת השם ברוך הוא, כדרכי זקנו, היהודי הקדוש מפשיסחא, זכותו תגן עלינו.

באחד הימים נצרך רבי ישראל סופר זצ"ל לעצתו של הרבי, ולכן נשאר לאחר התפילה בבית המדרש, והמתין להיכנס אל הקודש פנימה. משנכנס, סגר הרבי את הדלת אחריו, והתיישבו יחדיו לשיחה שנמשכה לה שעה ארוכה. הרבי נהנה מאוד להאריך עמו בעניני חסידות שהיה בקי בהם, וכמובן פתר את כל ספקותיו אחד לאחד, עד שהיו הדברים מאירים ומלובנים היטב.

בצאתו מחדרו של הרבי היתה כבר שעת צהריים. רבי ישראל חש רעב חזק, לאחר כמחצית היום שעברה עליו בתפילה ארוכה ובעבודה תמה ויגעה. הוא ירד אפוא מבית המדרש אל 'מגדנית גרליץ' הסמוכה שבגאולה וקנה לעצמו 'מיני מאפה', כמה עוגיות 'מזונות' בשביל פת שחרית. רבי ישראל לא היה איש של כבוד כלל, ועל אף צדקותו ופרישותו הגדולה, שהיה הולך ברחוב כשראשו מורכן למטה, וטובל במקוה לפני כתיבת שמות הקודש במלאכתו, כידוע, עם כל זה התהלך כאדם רגיל, וכשנצרך לסעוד

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מה היה עלול לקרות הלילה לולא המנהג בביתנו לקרוא לילדים בעת הפרשת חלה כדי שיענו אמן אחר הברכה? - עדיף שלא תדמיינו...

הוא לא סיפר לאיש על התוכניות שלו, בשקט לקח כסא, עלה עליו, נאבק במנעול והצליח לפתוח את הסורג. הדרך לחבלי הכביסה השתחררה לו..

בזמן הזה עמדה אשתי במטבח ליד בצק של חלות ורצתה להפריש חלה. כאשר היא מפרישה חלה היא נוהגת - כפי שנהגה אמה - לקרוא לילדים שיענו אמן לברכתה. היא קראה לילד, והוא לא הגיע. קראה שוב ושוב, ושקט.

הלכה לחפש אותו בחדרי הבית, נכנסה לחדר כביסה - וגילתה את הילד בתוך החלון הפתוח!...

היתה לה סייעתה דשמיא לפעול בקור רוח אף שהיא נבהלה מאוד, וב"ה הצליחה להוריד אותו מהחלון ברגע הקריטי.

מה היה קורה לולא המנהג לקרוא לילדים בעת הפרשת חלה? - עדיף שלא תדמיינו...

(גיליון השגחה פרטית)

אני גר בירושלים, בקומה הרביעית בבנין מגורים. יש לנו בדירה שני חלונות, ושניהם מסורגים היטב. חלון אחד מסורג היטב, כך שאפשר להניח שם ילד בבטיחות מושלמת, החלון השני לעומתו גם הוא מסורג כראוי - אלא שיש אפשרות לפותחו כדי לתלות כביסה.

החלון הזה, הנפתח, נעול בשני מנעולים: האחד ננעל במנגנון פשוט, שניתן לפתוח ללא מפתח, והשני ננעל במפתח. לתוספת בטיחות, החלון הזה גבוה יחסית וגם אדם מבוגר צריך לעלות על כסא כדי שיוכל לתלות כביסה.

בערב חג הסוכות הזה, תשפ"א, עסקנו כולנו במצוות. וגם הבן הגדול שלי, כמעט בן שלוש, היה עסוק מאוד... הוא טיפל בבובה שלו כיאות, רחץ היטב את הבגד שלה, והחליט לתלות אותו לייבוש.

על דא ועל הא

**"שאיפתי היחידה היא שיתרבו המוסדות הללו":
צוואתו המפתיעה של הביולוג היהודי המהולל
שהציל מיליוני אנשים בזכות החיסונים שהמציא
- ובכל זאת הבין היטב מהו 'החיסון' האמיתי**

סיפורה של 'קרן חבקין' שהעמידה הון עתק לתמיכה ביישובות הקדושות

למגפות נוספות וזכה להציל מיליוני בני אדם ברחבי העולם. בסוף ימיו, בעת שהתגורר בפריז, לאחר שגילה את מסתרי ופלאי הבריאה והגיע למסקנה שיש מנהיג לבירה, הוא החל לחקור אודות יהדותו וגילה את אור התורה והמצוות. הוא חזר בתשובה והחל להעריך מני אז את עולם התורה ואת בני הישיבות העמלים בחכמה האלוקית, הערכה עצומה מאוד.

טרם נפטר הוא הותיר צוואה לגבי עזבונו הענק, בה נכתב: "הגורם המכריע בקיומן של קהילות ישראל, היו תמיד והינם בזמננו זה בייחוד, מנהיגי הרוח הקונים להם סמכותם בכוח גדלותם בתורה. הישיבות המספקות את המנהיגים והרבנים... בתנאי המבוכה של התקופה, הן מרכזי הלימוד המסורתיים... שבמשך דורות פרנסו את חיינו הרוחניים והמוסריים. על כן באה צוואתי זו - שאיפתי היחידה היא שיתרבו המוסדות הללו..."

בתקופה זו, כאשר המרוץ לקראת החיסון המיוחל נמצא בעיצומו, הן בארץ והן בעולם, מעניין מאוד להיודע לסיפור היסטורי שאף הוא נצבע ברקע אקטואלי, נוכח העמידה האיתנה על צביון החינוך ונפש צאצאינו הנדרשת ללא הרף.

מרדכי זאב חבקין. כך נקרא הילד היהודי שנולד בשנת תר"כ בסמיכות לעיר אודסה, רוסיה. משפחתו היתה רחוקה מאוד משמירת תורה ומצוות, אך בילד פיעמה רוח טהרה של יהדות, מה שבא לידי ביטוי כאשר פעם במהלך פוגרום הוא הגן בגופו על בית יהודי ונעצר בעקבות כך.

לימים היגר הנער לשווייץ ולצרפת, ושקד על לימודים שונים. הוא נודע כביולוג מומחה ביותר, ושמו התפרסם בעולם לאחר שגילה את החיסון למחלת החולירע שהתפרצה אז בהודו והפילה כידוע מאות אלפי בני אדם. לאחר מכן פיתח כמה חיסונים

הוסר אפוא המוקש. כמובן, לא היתה הסכמה לכך מצד גדולי ישראל.

ההון העתק, שנקרא בשם 'קרן חבקיין', הועבר כולו למען הישיבות הקדושות ורבבות בחורי חמד נעזרו בלימודם מעזבונו של מייצר החיסונים המהולל ששאפתו היחידה היתה להרבות את החוסן הרוחני של היכלי התורה, וכלשונו: "שיתרבו המוסדות הללו..."

(אהרן ברגמן, המבשר)

ואכן, עזבונו שנאמד ב־45 אלף לירות שטרלינג, ועוד תשואה של 2500 ל"ש בכל שנה, נמסר עבור ועד הישיבות בהנהגת גדולי ישראל. אלא, שלפתע התברר שהוא כתב בצוואה תנאי - שישלבו גם לימודי חול ומדע, שהיו חביבים עליו, במסגרת לימודי הקודש. נקודה זו הרתיעה כמובן את גדולי ישראל ובראשם מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצוק"ל. אך לאחר בירור משפטי נודע כי המנוח כרך תנאי זה בהסכמה ברורה של גדולי ישראל. מיד

יהלומים מגדולי ישראל

אחר-הצהרים כשחזר הרב זרביב מהכולל, ראה שהשמחה והצהלה חזרו אל הבית. "הקב"ה החזיר לנו את הבגד" - סיפרו לו בני הבית בשמחה...

שווי היין, ונמצא שלא הפסיד מאומה. אם כן - ניסה הרב לפשפש בענייניו - איזה חטא יש בידי שכן נענשתי?

לבסוף נזכר בדברים שאמר בבוקר בכולל לאחד האברכים מתוך ריתחא דאורייתא, שיתכן ובהתאם לנסיבות היה מקום שלא לאומרם. הוא לא השתהה מלתקן את הדבר, ומיד בתחילת הסדר הכריז ברבים: "דברים שאמרתי לפלוני טעות הם בידי" אחר הצהרים כשחזר לביתו ראה שהשמחה חזרה... "לשמחה מה זו עושה?" - שאל - "שמא למדתם כי 'כשם שמברכים על הרעה כך מברכים על הטובה?"

לא", ענו לו. "ה' החזיר לנו את הבגד"...

"הכיצד?", תמה.

ובני הבית סיפרו לו, שאחת הכלות שלמדה פרקי הדרכה מפי הרבנית לקראת נשואיה, גילתה במהלך הלימוד שהבגד שקנתה אינו תואם את כללי ההלכה והוא קצר מכפי מידותיה. כיון שכך אמרה לרבנית, שהיא תשמח להעביר לה את הבגד, שעבורה הוא יכול להתאים. ואכן כך עשתה.

אמר הרב בהתפעלות: רואים אפוא, שכאשר אדם מתקן את מעשיו, גם העונש מתמתק, ויתירה מכך, התוצאה אפילו טובה יותר ממקודם. שהלוא אם עד עכשיו היו צריכים לתפור את הבגד, כעת זכו בבגד מושלם!

(הרב פנחס זרביב שליט"א, פורסם ב'אספקלריא' מדור 'למעשה')

מעשה היה בזקני הגאון רבי יונתן זרביב זצ"ל, בתקופה שהיה ראש כולל בנתיבות אצל הרב יששכר מאיר זצ"ל.

באחד הימים הוא חפץ לקנות בגד חדש עבור הרבנית, אך פרוטה לפרוטה לא היתה בידו. לשם כך הוא פנה לאפשרות היותר זולה - לקנות בד ולמוסרו לתופרת. אך גם זה היה קשה בידו, ולשם כך הוצרך לחסוך פרוטה לפרוטה. כך עשה, עד שבאחד הימים, לאחר מאמצים מרובים עלה בידו סוף סוף לקנות את הבד. אך השמחה לא ארכה זמן רב. עוד באותו יום כשחזר מהפסקת הצהרים, ראה ששורר עצב בבית. הוא הבין שזה משהו שקשור לבד, ואכן ראה שהילדים הקטנים השחיתו וקרעו את הבד שקנה במאמצים כה מרובים.

הוא התמלא בצער, אך לא על אובדן הבד הגשמי, מה שהטרידו היתה הסיבה שבשלה הביא לו הקב"ה את הצער הזה. וכסיפור המובא בגמרא (ברכות ה:): על רב הונא שהחמיצו לו ארבע מאות חביות יין, וסיפר על כך לחכמים, ואמרו לו שיפשפש במעשיו. שאלם - וכי חשוד אני בעיניכם? ענו לו: וכי חשוד הקב"ה בעיניך שהוא מעניש אדם ללא סיבה? אמר להם: אם יש מישהו היודע על פגם במעשיי - אנא יודיעני. אמרו לו, שמענו שלא נתת לאריס שלך את חלקו. אמר להם - והרי הוא גנב ממני את הכל? אמרו לו: מאמר העולם - הגונב מן הגנב אף הוא טועם טעם גניבה. אמר להם: אני מקבל עלי לתת לאריס את חלקו. יש אומרים שאירע לו נס והחומץ חזר להיות יין, ויש אומרים שהתייקר החומץ ועמד על

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"התפללתי שני, חמישי ושני על ציון הרה"ק מזוועהיל זי"ע ונושעתי"

חמישה דברים שאולי לא ידעת, על רבי גדליהו משה מזוועהיל זי"ע

רק כאשר אמרו לו שהשיבה שאביו הקים 'בית מרדכי - זוועהיל' תינזק - הסכים לקבל עליו את האדמו"רות, כדי לקיים את רצון אביו ולהחזיק את ישיבתו. לאחר ארבע וחצי שנים הסתלק מן העולם, לאחר שהתבטא רבי גדליהו משה ש"ליבו לא יוכל לעמוד בזה".

5. בשמו של רבי גדליהו משה זי"ע נקשרת הסגולה המוכרת של "שני, חמישי ושני", שעברה מפה לאוזן במשך שנים רבות. הסגולה, לפיה כל העולה על קברו בימי שני וחמישי וביום שני שאחריו ברצף - יזכה לישועות רבות בכל העניינים. ואכן, ניסים מופלאים מתהלכים סביב המקיימים את הסגולה: עקרות שנפקדו, זוגות שהקימו בית בישראל אחרי שנים של ייאוש, רפואות ועוד ישועות לרוב.

הסגולה הממשיכה אף היום להכות גלים, שנים לאחר פטירתו, ומי ששפוקד את ציונו בבית-הקברות בשיח' באדר (סמוך לבניין הכנסת בירושלים) שלוש פעמים: בימים שני, חמישי ושני ומבקש ישועה, ובפעם האחרונה יבטיח, כי יחזור להודות לצדיק ולפרסם את הישועה - זוכה בעז"ה לראות ישועות.

סדר הסגולה:

1. מגיעים לקברו של הצדיק בגבעת רם - גן הוורדים - קריית הממשלה - ירושלים (צמוד לכנסת).
2. מתפללים לה' ומבקשים את הישועה בזכות הצדיק. ראוי לומר כמה פרקי תהילים, לתת פרוטה לצדקה ולהדליק נר.
3. חוזרים על הנ"ל 3 פעמים, בימים: שני, חמישי ושני ברצף לפני השקיעה. אפשר גם להגיע בימי ראשון בערב לאחר השקיעה, ובימי רביעי בערב לאחר השקיעה.
4. מבטיחים בלי נדר, שכאשר תזכו לישועה, תבואו שוב כדי להודות לה'. זכרו לקיים את הבטחה.

עדויות רבות מספור מתהלכות על סגולת התפילות בימים שני-חמישי-שני על ציונו של הרה"ק רבי גדליהו משה מזוועהיל זי"ע.

ישועות בפרנסה, בזש"ק ובזיווגים, רפואות וישועות בכל העניינים.

כ"ד בחשוון הוא יום היארצייט שלו, וע"כ הבאנו לפניכם 5 עובדות על דמותו הגדולה ועל הסגולה המפורסמת הנקשרת בשמו:

1. רבי גדליהו משה נולד ברוסיה, ואף כאשר אביו עלה לארץ הקודש - הוא נשאר ברוסיה. בשל העובדה שהמשיך ללמד תורה - נשלח ל-7 שנים לעבודת פרך בסיביר. גם שם המשיך לשמור תורה ומצוות במסירות נפש. בערוב ימיו זכה לעלות לארץ ישראל.

2. רבי גדליהו משה מזוועהיל זצ"ל, היה האדמו"ר החמישי לבית זוועהיל, היה עניו מאוד, ועוד בימי חייו זכה לפעול ישועות גדולות.

3. מספרים עליו, כי בהיותו בגלות סיביר הענישוהו פעם החיילים הרוסיים והורידוהו לבור עמוק. שלושה ימים לא בא אוכל לפיו והוא כבר עמד לגווע ברעב. ביום השלישי כשכבר לא יכול היה, נפלו לפתע כמה פירות אל תוך הבור. הוא אכל אותם ונפשו חזרה אליו.

אחד מגדולי הדור שאלו לגבי המעשה, והרבי הקדוש אישר זאת. אותו גדול אמר לרבי גדליהו משה: "בוודאי היה זה אליהו הנביא שבא מן השמים להצילך". אך רבי גדליהו משה, בענוותנותו, העדיף לתת פירוש פשוט יותר לנס, ואמר: החיילים ששמרו עליי על גדות הבור השתעממו, והחליטו לשחק ביניהם בפירות אלו, ובלי משים נפלו כמה פירות לבור..."

4. כשנפטר אביו רבי שלומק'ה, בכ"ו אייר תש"ה, ביקשו ממנו חסידי זוועהיל שימלא את מקומו. רבי גדליהו משה לא אבה, אך

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

המחנך הרב יחיאל פליסקין: "למה שינית את דעתי בענין כפיית ילדים למצוות?"

אבל בכל זאת:

1 - זו אחריות של ההורה ליצור את ההרגל אצל הילד, ולא של הילד.

2 - קצת לחץ על שמירת המצוות אינו מזיק, בתנאי שרוב החינוך למצוות נעשה בדרכי נועם.

אז למה באמת שינית את דעתי? משום שהנסיון המצטבר לימד אותי, שכאשר מפעילים אפס אחוזי לחץ, ומעבירים את כל האחריות לילד, אמנם מרוויחים - שהילד מתחבר למצוות, בוחר בהן מאהבה, ומרגיש בהן מתיקות ונעימות. באמת נפלא!... אבל מפסידים דבר מאד חשוב: את ההרגל!

מכיון שהילד רשאי לנהוג כל פעם כרצונו, הוא לא רוכש הרגלים קבועים, כגון: תפילה בזמן, ברכת המזון, לימוד בזמן קבוע, וכו'. ואז הוא יצטרך לעבוד קשה מאד - אולי עשרות שנים - כדי לרכוש את ההרגלים שהוריו יכלו להנחיל לו תוך 13 שנים לכל החיים, בתור הרגל ברזל שמתבצע בקלות. ולכן הסקתי - שעדיף שההורים כן יקחו אחריות, וכן ידחפו את הילד לקיום רציף של מצוות, אשר יתכן שזה יגרע מעט מהחיבור הפנימי של הילד, אבל מאידך יתן רווח עצום של ילד המורגל לשמירת מצוות, שזו כאמור מתנה לכל החיים.

דוגמא לדברים: בבית הורי שיחי' היתה הקפדה יתירה שלא לדבר לשון הרע, אאמו"ר שליט"א (מחבר הספר 'נצור לשונך!') ואמי שתחי' היו עומדים בתוקף שלא נדבר על אנשים, אפילו דיבורים בעלמא, שמא ניגרר. הם לא ממש השאירו את זה לבחירה שלנו... ואכן, כיום נראה לי שיותר קל לי מאחרים להישמר מלשון הרע (למרות שתמיד יש נסיון) בגלל האיסור שהושרש אצלנו חזק מאד מגיל צעיר.

מקורות מדברי גדולי ישראל ואנשי חינוך:

מדברי מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל (הציטוט הזה הוא שגרם לי להתחיל לחשוב אחרת):

"לבקשת זוג ידידים שיש להם בנים בגיל 7-8, שאלתי האם ראוי להכריח הילדים לשבת לביל שבת ליד השולחן זמן ממושך וכן אם להכריחם לשיר זמירות שבת, וענה רבנו - שעל פי רוב מה שבא בכפיה - אחר כך מתנקם.

"מה שכתוב בתורה - חילול שבת וכד', וכן דברים המפורשים בהלכה - כמו מוקצה וכד', צריך לפעמים להכריח ולהעניש על זה. אבל דברים כאלה - לא כדאי. רוב אלו שהתקלקלו נגרם

בעבר דיברתי וכתבתי רבות על כך שאין לכפות ילדים לשמירת מצוות, ולא להפעיל עליהם לחץ אפילו כלשהוא, משום שהכפייה לא תועיל, ורק תגרום להם לריאקציה. ולכן המלצתי שההורים רק יזכירו לילדים פעם או פעמיים כל פעם שמגיע זמן קיום מצוה כלשהיא, וישאירו את הקיום המעשי על אחריותם ומצפונם של הילדים, מתוך הנחה שזה מה שיגרום להם בסופו של דבר לקיים את כל המצוות בשמחה.

הסתייגתי אפילו משכנועים עבור שמירת מצוות, ואפילו ממתן פרסים, משום שסברתי שפעולות אלו מורידות מהילדים את האחריות לשמירת מצוות. [אם כי סברתי שאחוז בסיסי של אחריות נשאר על ההורים, ולכן תמכתי במבצעים מקומיים לחיזוק נושאים מסויימים, וכן בשיחות מחזקות בין הורים לילדיהם, בכמה צורות, וכן המלצתי להטיל גבולות בנושאים מהותיים, ועוד].

למרות שדעה זו התבססה כמובן על דברי גדולי ישראל, מכל מקום במשך הזמן הגעתי ליותר דיוק בדברי גדולי ישראל, וכן נוסף לי עוד נסיון מעשי, ובעקבות כך שינית מעט את דעתי בנידון.

כיום דעתי היא: שכל הנאמר לעיל, נכון אמנם לגבי ילדים מעל גיל מצוות, שכלפיהם האב כבר בירך 'ברוך שפטרני', כי האחריות הרוחנית אכן עוברת מההורים אל הילד. אולם בנוגע לילדים עד גיל בר מצוה, זו כן אחריותם של ההורים לדאוג שהם יקיימו את המצוות, וירכשו הרגלים קבועים של תפילות, ברכות, לימוד תורה, ושאר המצוות. ואם הילד אינו מקיים מצוות מסוימות, ההורה צריך לא לשקוט אלא לחפש עצות איך לגרום לילד כן לקיים, כגון: דוגמא אישית, עידוד והמרצה, יצירת 'מצב', הסברה, תחרויות ומבצעים, שיתוף פעולה מול המלמד [כגון לדווח בפתק של שבת אם התפלל] ואפילו... אפשר להפעיל עליו מעט לחץ כדי שיקיים מצוה או ימנע מעבירה!

ואמנם נכון הדבר שהכפייה למצוות מזיקה מאד ולכן צריך שהפעולות הללו ייעשו בנינוחות, בדרכי נועם, בשמחה ובגישה חיובית מתוך גישה מנהיגות ובטחון עצמי של ההורים, ולא ממקום של תחנונים ומסכנות כלפי הילד, שאז הילד הוא שמוביל את ההורים מתוך נקיון פנימי של ההורים מלחצים וחרדות. לא צריך 'להפוך את העולם' אם פעם אחת הילד לא קיים,

עצמי, ודוקא כך היא צורת הקיום, אך לגבי קטן - תפקיד האב להביא את בניו לקיום מעשי בפועל של תורה ומצוות, ולא דוקא מתוך בחירה.

"אין הכוונה שיש לנקוט בדרכי כפייה, ישנם די דרכים נעימות שבכוחן להביא את הילד לעשות את המעשים הנכונים והראויים כמו למשל: התרגלות לציות ומשמעת, כח הרצון הבסיסי הקיים בילד לרצות את הוריו שיעריכו ויאהבו את התנהגותו, כח הרצון להיות מקובל בחברה ולא להיות שונה ומשונה מכולם, וכמו כן ניתן להשתמש בדרכי פיתוי, פרס, ענישה, ובכל סיבה חיצונית אחרת.

"הקטן אינו בר בחירה. אמרו חז"ל (אבות דר"נ וקהלת רבה) שעד גיל י"ג יש לו רק יצר הרע, ולכן צריך האב להרגילו במצוות. בגיל מצוות, נהפך קיום המצוות לאחריותו של הנער, אך לא לגמרי, שהרי אמרו חז"ל (במדבר רבה יח, ד) שבית דין של מעלה מענישים רק מגיל 20, משום שעד אז הוא עדיין לא מודע מספיק למשמעות מעשיו. ובגמרא (גיטין סה.) מבואר כי אין הבן מוכר נדל"ן של אביו עד גיל 20. כי עד גיל 20 הוא לא מספיק משיג את משמעות מעשיו. אמנם מעשיו כגיטין קידושין מכר ומתנה קיימים, אך עדיין אין לו אחריות מוחלטת".

בהצלחה רבה לכולנו!

לתגובות: shtulim10@walla.com

הקלקול בגלל כפייה. אם האב ישיר, מסתמא גם הם ישירו, אם לא בפעם הראשונה, אז בשניה או בשלישית. אבל אם רק יראו שהוא אומר להם לשיר - לא יצא מזה כלום" (כאיל תערוג משנת החינוך ח"ב).

מדברי הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל:

"ומכאן נלמד ענין גדול בחינוך הבנים, שהרי ענין זה של רגיל ודש בעקביו שייך רק אצל גדולים שנתרגלו לעבור על אותן המצוות, אבל בילדים שעדיין לא נעשה אצלם הרגל, קל ללמדם ולהזהירם, ואפשר לחנכם כרגיל, שהם עדיין צעירים בלי הרגלים ושייך להשפיע עליהם.

"וחובה ואחריות גדולה מוטלת על ההורים והמחנכים לחנך הבנים שיתרגלו לילך בדרך טובה, להרגילם להתפלל בכוונה, ולהתרחק מלשון הרע, ולדקדק בהלכות שבת, וגם להרגילם בענין צניעות עד שיהיה חלק מעצמיותם, שאם מרגילים אותם בדרך טובה יהיו כל חייהם מקיימים אותן המצוות בקל, אבל אם לא יחנכו אותם כראוי יהיו אותן המצוות 'דש בעקביו', מחמת שלא נתחנכו והורגלו לזה כראוי, ויהיה להם רגילות לעבור עליהם עד שיהיה להם קשה מאוד לשנות ההרגל (קול רם, פרשת עקב).

עפ"י מאמרו של הרב משה ברורמן שליט"א 'החינוך בגיל ההתבגרות':

"גדול המקיים מצווה - אמור לעשותה מתוך בחירה ורצון

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מהו ההבדל בין איש בינוני לאיש ירא אלקים לגבי החובה לדון אותו לכף זכות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

היודע את הסיפור ולא פירשו לגנאי, וחבירו מחדש את הגנאי שבסיפור, הרי זה סיפור לשון הרע, ואם יקבל את הפירוש של הסיפור, הרי זה קבלת לשון הרע.

החפץ חיים מוסיף, שכל זאת אפילו אם הסיפור הוא על איש בינוני, וכל שכן אם הסיפור הוא על איש ירא ה', שעליו שייכת יותר מצוות 'בצדק תשפוט עמיתך' - שאז ודאי שעובר על איסור לשון הרע אם מקבל את הכרעת החובה של המספר.

מהו ההבדל בין איש בינוני לאיש ירא ה' לגבי החובה לדון לכף זכות? בביאורים ומוספים מביאים את שהתבאר בזה לעיל (כלל ג סעיף ז), שבאיש ירא אלוקים נתחייבו לדון לכף זכות אפילו אם הדבר קרוב ונוטה אצל הדעת יותר לכף חובה, משא"כ באיש בינוני, רק אם הצדדים לזכות ולחובה שקולים, ישנו חיוב

בסעיפים הנלמדים היום כותב החפץ חיים, כי כשם שאסור להאמין לדבר גנות ששומע על הזולת, כמו כן, אם יש בסיפור צדדים לזכות ולחובה והמספר דן לכף חובה - אסור לקבל זאת ממנו, ואם קיבל, עובר גם על 'בצדק תשפוט עמיתך' וגם על איסור לשון הרע.

בביאורים ומוספים מבארים, שכוונת החפץ חיים היא גם למקרה שהשומע כבר ידע את עצם סיפור הדברים, אך כיון שלאחר שהמספר דן לכף חובה, גם הוא דן לכף חובה, עובר גם על קבלת לשון הרע בעצם הכרעת הדברים לכף חובה. וזאת כפי מה שדייק הח"ח לעיל (באמ"ח ס"ק א) מלשון רבנו יונה שאיסור קבלת לשון הרע הוא בקבלת הגנאי שבסיפור [וכל שאין המספר מתגנה בעיניו מותר להאמין לעובדות], ועל כן

לדונו לכף זכות, אבל לא אם נוטה לכף חובה.

ובטעם החילוק בזה ביאר הגר"י הוטנר (פחד יצחק ר"ה מאמר יד אות יא), שאצל הצדיק נובע דין זה מהנהגת מדה כנגד מדה, שהצדיק יש לו רוב זכויות במעשיו, ומן הדין שננהג בו במשקל הכרעה של צד הזכות, וביאר בזה מה שהוסיף רבנו

יונה (ש"ג מאמר ריח) לגבי צדיק שיש לדונו לכף זכות 'על דרך האמת', כי זו הנהגה של הכרעה שכך היא האמת, אבל הבינוני שאין בו ודאות של רוב זכויות במעשיו, א"כ יש לדונו לכף זכות רק מצד הסתכלות של עין יפה, שיש לראות תמיד את הצד הטוב יותר מהצד הרע.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הפורתח בכל יום.. המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת: dirshu@dirshu.co.il

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדרך היומי

מה היתה תגובתו הראשונה של הגאון רבי בן ציון אבא שאול כשפרצו לביתו?

עירובין צד

בית שנפרץ

"מחול להם, מחול להם! איני רוצה לחזור לעולם בגלגול בשביל כספים..."

שמעתי ותמהתי, אמר האח, לאיזו דרגה הגיע! מה היה הדבר הראשון שעשה!

סיפור גניבה נוסף אירע בביתו של הגאון רבי בן ציון, ואחד מבני המשפחה שהיה נוכח במקום לאחר הפריצה סיפר, שברגע הראשון שנכנס רבינו לחדרו וראה את השעון מעורר עומד במקומו, שמח ואמר: "ברוך השם, נוכל לקום מחר לתפילה בזמן!"

כמובן שביקש בכך לחנך את בני ביתו שלא להרגיש מסכן וחסר אונים אחר פריצת גנב, ויש לשמוח בכל מה שניתן. אבל בכל זאת מפליא לראות על מה חשב ברגע הראשון לאחר מאורע שכזה...

(אור לציון)

סיפר אחיו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול: זצ"ל לילה אחד פרצו גנבים לביתנו, ורוקנוהו מכל דבר ערך. נוראה ההרגשה לשוב הביתה ולמצוא בו מהפכה, כל המגירות בחוץ ותכולתן על הרצפה. הספרים הוצאו מהמדפים וגובבו בערימות, המקפאי פתוח, הארונות פרוצים. זרים פלשו וחוללו שמות. הויתרינה ריקה, הפמוטים והגביעים, הנר והבשמים אינם. התכשיטים נבזזו. אין לתאר את התחושה. זמן מה לפני כן ארעה פריצה לביתו של אחי, הגאון רבי בן ציון, ותכשיטי הרבנית נלקחו. מובן שהצטערנו בצער, אבל כשהדבר קורה אצלך, הצער ותחושת הפגיעה חדים שבעתיים. בצר להם, עלו לביתו של שאר בשרם הגאון רבי בן ציון, וסיפרו לרבנית על המהפכה, ושהזמינו משטרה ונטלו מיד טביעת אצבעות. שמעה הרבנית, השתתפה בצערם והגיבה: "כעת נזכרתי, שבביתי, ברגע הראשון שראה רבינו את הפריצה, אמר:

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב מאיר שפרוך שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב חיים שמרלר שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב יצחק לובינשטיין שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב אריה זילברשטיין שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב אפרים סגל שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' אברהם פוקס הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב מרדכי שלמה פריינד שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב אריה זילברשטיין שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/5

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מי שכל צורכי השבת מוכנים בביתו - האם חייב לעשות עירוב תבשילין?

ויכול אדם לעשות עירוב תבשילין עבור חבירו, אך מכיון שעיקרה של התקנה הוא לתזכורת, מצוה על כל אדם לעשות עירוב תבשילין בעצמו, ובלאו הכי ראוי לכל אדם להיות זריז במצוות ולקיימן בעצמו. ועם זאת, מצוה על הגדול שבעיר לעשות עירוב תבשילין עבור כל בני עירו, כדי שיועיל עירוב זה למי שלא עירב.

[שו"ע תקכו, ז, משנ"ב כה, ושעה"צ לה רמ; ביאורים ומוספים דרשו, 35]

כפי שלמדנו, חכמינו ז"ל תיקנו לעשות 'עירוב תבשילין' בערב יום טוב שחל בערב שבת. ועיקר ענינה של התקנה הוא, לשמש כתזכורת - שגם לצורך שבת אסור לבשל ביום טוב, לולי העירוב, וכל שכן לצורך ימות החול. ויש שכתבו, שאם כל צורכי השבת מוכנים בביתו כבר בערב יום טוב, אינו צריך לעשות עירוב תבשילין.

מי אינו רשאי לסמוך על עירוב התבשילין של גדול העיר?

ששכח פעמיים רצופות - ויש אומרים אף פעמיים בלתי רצופות - אינו רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר. וכן פסק בשולחן ערוך.

ובמקרה שההימנעות מהבישול והאפייה תגרום למיעוט בכבוד שבת, או למיעוט בשמחת יום טוב מחמת הצורך להותיר חלק ממאכלי יום טוב לשבת - יתכן שניתן להקל.

[שו"ע תקכו, ז, משנ"ב כב רכו, ושעה"צ לב רמ; ביאורים ומוספים דרשו, 29]

בהמשך לאמור: 'עירוב תבשילין' שעושה הגדול שבעיר עבור כל בני העיר - לדעת ראשונים רבים, מועיל אף למי שהיה באפשרותו לערב בעצמו, ובכוונה תחילה לא עירב, אלא סמך על עירובו של גדול העיר.

אולם, יש מהראשונים שסוברים, שהעירוב של גדול העיר מועיל רק למי שאינו נחשב כ'פושע' בכך שלא עירב, וכגון ששכח לערב פעם אחת מפני טירדותו; אבל אם שכח מפני עצלותו, או

מי שאינו יודע לעשות עירוב תבשילין - האם רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר?

התקלקלו, רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר. וכן מי שאינו יודע לערב בעצמו - רשאי לסמוך לכתחילה על עירובו של גדול העיר. ומי שעירב בעצמו, וגילה כי כמות התבשיל שבעירוב היא פחות מ'כזית', או שהתבשיל אינו כשר לעירוב, (ראה תקצירים קודמים) - נחלקו הפוסקים אם רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר.

[שו"ע תקכו, ז; ביאורים ומוספים דרשו, 33-34]

כאמור, מי שלא עשה 'עירוב תבשילין', רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר רק אם אינו נחשב כ'פושע' בכך שלא עשה עירוב. ומי שהניח את המאכלים של העירוב במקום המועד לאובדנם או לקלקולם, ואכן נאבדו או התקלקלו, כך שהעירוב אינו מועיל - יש אומרים שדינו כפושע, שאינו רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר; אך אם הניח את המאכלים במקום שמור, ואבדו או

* כתבשיל לצורך ל'עירוב תבשילין', נחשב כל מאכל מבושל, צלוי, כבוש, או מעושן; ובלבד שיהיה ראוי לאכילה. ויש שכתב שאף 'פיסטור' נחשב כבישול לענין זה.
* מאכל מבושל הראוי לאכילה ללא בישול, ובשלוהו, הריהו נחשב כתבשיל לענין 'עירוב תבשילין'; אולם, לענין איסור 'בישולי גויים' - מאכל כזה שהגוי בישלו, אינו נחשב כתבשיל, ומותר באכילה.
* 'כבוש - כמבושל', דהיינו, מאכל ששהה בתוך נוזל במשך עשרים וארבע שעות רצופות, דינו כאילו התבשל בנוזל זה. וכן כלי שהיה בתוכו נוזל במשך עשרים וארבע שעות רצופות, דינו כאילו הנוזל התבשל בתוכו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

'מוקצה מחמת חסרון כיס' - האם ניתן להחליט באמצע השבת שאינו מוקצה?

באופן שניתן להניח כי ישבר בקרוב - יש אומרים שאף אם אכן נשבר בשבת, הריהו מוקצה לכל השבת; אך יש אומרים שכאשר נשבר הכלי בשבת, ואז כמובן אין בעליו מקפידים עוד שלא להשתמש בו למטרות אחרות - בטל ממנו שם מוקצה, כיון שכבר בכניסת השבת היה ידוע כי הכלי עשוי להישבר.

[שו"ע תקא, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 3-4; משנ"ב שח, ו]

'מוקצה מחמת חסרון כיס', הוא חפץ שבעליו מקפידים שלא להשתמש בו כי אם למטרה מסוימת, האסורה בשבת, וכגון כלי גינה יקר. ואף אם באמצע השבת החליטו בעליו שאינם מקפידים עוד על כך, ורצונם להשתמש בו לכל מטרה שהיא - הריהו מוקצה עד לסוף השבת, משום שהיה מוקצה בכניסת השבת. וכלי שהוא מוקצה מחמת חסרון כיס, ולפני שבת נעשה רעוע,

הלוח היומי

כ"ד בחשוון | הרה"ק רבי גדליה משה ב"ר שלמה מזוועהיל זצ"ל

יארצייט:

תרל"ג: הגה"ק רבי יצחק אייזיק יו"ט ב"ר אליהו רבינרזון זצ"ל מווארשא
תרס"ח: הגה"ק רבי הלל משה מעשיל ב"ר צבי הירש גלבשטיין זצ"ל בעל 'משכנות לאביר יעקב'
תש"י: הרה"ק רבי גדליה משה ב"ר שלמה מזוועהיל זצ"ל
תשמ"ח: הגאון רבי רפאל דוד ב"ר חיים יהודה לייב אויערבאך זצ"ל ראש ישיבת 'שער השמים'

יארצייט הרה"ק רבי גדליה משה ב"ר שלמה גולדמן זי"ע מזוועהיל

לא מחקה שום אדם בעבודת ה'

כאשר נתמנה הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל לאדמו"ר, פנו אליו כמה מהחסידים ושאלוהו, מדוע אינו נוהג בכל הנהגותיו כאביו הרה"ק רבי שלמה זי"ע, והוא השיב להם: "אני דוקא כן נוהג כאבי הקד', שכשם שהוא אף פעם לא חיקה שום אדם בעבודת השי"ת, כך אני לא מחקה שום אדם בעבודת השי"ת".

(אמת ואמונה עמ' מא)

נשתדל להתבונן במעלותינו ובכוחות השי"ת השפיע עלינו ונצלם כראוי לעבודת השי"ת,
ולא נעבוד את השי"ת מתוך חיקוי מעלותיהם ומעשיהם של אחרים.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il